

IVÁNYI BALÁZS

Művészetek Palotája, avagy kulturális bevásárlóközpont

A Nemzeti Hangversenyterem

A Művészetek Palotájának elkészültével Budapest és Magyarország világviszonylatban is jelentős kulturális komplexummal gazdagodott. Beethoven *Házavartás-nyitányával* adták át március 14-én a január óta próbaüzemben működő Nemzeti Hangversenytermet, a nemzeti ünnep napján nyitotta meg kapuit új otthonában a Ludwig Múzeum, a Fesztiválszínház pedig Monteverdi *Orfeójának* bemutatásával ünnepelte létrejöttét.

Ahol az ezredforduló idején még beépítetlen, üres telkek álltak, a budai egyetemi központtal szemben, a pesti Duna-parton új kulturális városközpont képe körvonalazódik. Pontosán három év telt el azóta, hogy 2002 márciusának idusán átadták a Lágymányosi híd tövében a Nemzeti Színház új épületét, idén pedig a Millenniumi Városközpont egyszerre három művészeti ágat befogadó létesítménnyel bővült. A Művészetek Palotája a zene, a tánc és képzőművészet kedvelőinek zarándokhelye lehet a jövőben.

Három az egyben: az új épület a művészetek együttes jelenlétét szimbolizálja, állandó lakója lesz a Ludwig Múzeum, a Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Énekar és Kottatár, valamint a Nemzeti Táncszínház. A létesítmény megteremtőit az a gondolat vezérelte, hogy Budapesten álljon a XXI. századi Európa kulturális fellegrája. A grandiózus beruházás mind magyar, mind világviszonylatban példaértékű. Utoljára a millenniumi nagy városépítési láz idején születtek kulturális szempontból ilyen jelentőségű épületek. A komplexum megvalósulását nagy mértékben segítette a kormányzati ciklusokon átívelő politikai akarat – még 2002 tavaszának egy borús délelőttjén helyezte el Orbán Viktor Rockenbauer Zoltán akkori kulturális miniszter társaságában az alapkövet. Az épület által megfogalmazott kulturális multifunkcionalitást pedig a befektető, Demján Sándor reményei szerint magyar modellként fogják emlegetni világszerte. Az impozáns terek és a legkorszerűbb technika adottak ahhoz, hogy a palota hagyományörző és kísérletező is legyen egyben: egyszerre jelenjen meg benne

a klasszikus zene, az opera, a tánc, a dzsessz, a világzene, az igényes pop vagy a képzőművészet.

Az épület külső-belső megjelenését a Zoboki, Demeter és Társai Építésziroda álmodta meg, és ami megvalósult – ahogy Zoboki Gábor vezető építész fogalmazott a palota funkciójára utalva – egyfajta „kulturális bevásárlóközpont” lett. A Művészetek Palotája az építészeti alapkoncepció szerint a Nemzeti Színház eklektikus, ékszerdobozszerű megjelenésével szemben szándékosan visszafogott, ám a hamuszürke, mintás kövekkel burkolt amorf külső egyenesen egy bevásárlóközpont képét sugallja. A nappal látható visszafogottsággal szöges ellentétben áll az éjszakai díszvilágítás: a folyamatosan változó színekkel megvilágított épület várhatóan nem csak vizuális színfoltja lesz a város-

nak. A szabálytalan ötszög alapú építmény egyébként csak nevében és belső kialakításában palota: a homlokzat üvegfalát leszámítva leginkább erődre emlékeztetnek a lőrészerű ablakokkal tagolt hatalmas falak, és érthetetlen, hogy a Lágymányosi hídról nézve miért a klímaberendezés óriási csöveit láttatja üvegfal mögött az építész. Zoboki Gábor az építészeti koncepcióról szólva elmondta: a tervezésnél az épület belső funkcióira helyezték a hangsúlyt, s ennek rendelték alá az épület külső arculatát, amelynek stílusa az

egyiptomi archaikus sírokat – a masztabákat idézi.

Az impozáns előcsarnok vagy a világos, juharfa borítású hangversenyerem a világ élvonalába tartozó hangzásával és egyszerűségében is fenséges megjelenésével azonnal feledtetni tudja az épület komor külsejét. A belső terek élnek – éles kontrasztot állítva ezzel az épület doboz jellegének. Eközben belül is visszaköszön a külső kőburkolat, amit a textúrájában és színében is melegebb hatású faborítás tesz emberközelibbé. Hatalmas terek, széles lépcsők, az embert törpévé varázsoló belmagasság és intim fülkék, ablakmélyedések, társalgók egyszerre vannak jelen. A földszint a hétköznapiaké: a múzeum könyvesboltján, kávézóján és a ruhatáron kívül más nem is található itt; az első szinten lévő foyer-val kezdődik a művészetek ünnepe. Ez a központi rész, innen érhető el az épület három, építészetiileg is külön megfogalmazott, jól körülhatárolható egysége.

A palota minden tekintetben legjelentősebb traktusa a Nemzeti Hangversenyerem. A tágas és világos előtérből keskeny, sötét, hangnyelő kárpittal (subaszönyeggel) borított folyosókon lehet a terembe jutni. A XIX. századi koncertterem enteriőrjeihez szokott magyar koncertlátogató közönség számára szokatlan élményt jelent a terem modern, mégis méltóságos belső kialakítása. Mindemellett meglepő a terem mérete is, amely a gótikus katedrálisok arányaival vetekszik: ötven méter hosszú, szélessége és magassága pedig egyaránt huszonnégy méter. A hagyományos koncertterem aranylő színvilágát idéző világos juharfaborítást az akusztikai aknákat rejtő, Jovánovics György térplasztikaival díszített, élénk színű hatalmas ajtók ellensúlyozzák. A „shoobox” alakú terem egyébként nyújtott ovális forma hatását kelti, tágas pódiumáról pedig hitelesen szól a kamaramuzsika és a szimfonikus zenemű egyaránt. Zenészek és szakemberek mind úgy tartják, a terem hangzása – amely az igények szerint változtatható: a katedrálisok zengő akusztikája éppúgy imitálható, mint a konferenciaterem csöndje – a legmagasabb elvárásoknak is megfelel. E világszínvonalú hangzást szolgálja a koncertterem tetejéről lógó ultramodern hangvető ernyő is, amelynek három darabja külön mozgatható, s szintén a terem akusztikájának finom beállítását hivatott szolgálni. Ez a monumentális függő alkotás rejtje a hang- és fénytechnikát.

A hangversenyerem – annak ellenére, hogy az épületen belül van – teljesen elkülönül a Palotától. A tökéletes csend eléréséhez szükséges volt, hogy fizikailag elválasszák az épület talajba ágyazott alapjától. A nagy forgalmú Lágymányosi híd, a Soroksári út, a HÉV vagy a villamos keltette rezonanciát megszüntetendő, az épület többi részétől egy húsz centiméteres légréteg és rugópaplan választja el a hangversenyeremet.

A Fesztiválszínház építészeti megfogalmazása a Nemzeti Hangversenyeremmel mutat szoros rokonságot, ám a sötét diófa borítású terem sokkal melegebb, bensőségebb hangulatot áraszt, kitűnő akusztikáját Ambrus Sándor szobrászművész precíz munkával kialakított fa- és mellvédburkolatai biztosítják. Színvonalát tekintve a Filharmónia ezernyolcszáz férőhelyéhez képest meglehetősen szerény befogadóképességű Fesztiválszínház semmiben sem marad alul szomszédjához képest. A változtatható színpadnyílás, a nyitható mennyezet és a hatalmas, hétszázötven négyzetméteres színpad teszi a Fesztiválszínházat egyedivé és világszínvonalúvá, hangzása a nagy testvérehez hasonló, technikai felszereltségével szintén alkalmas élő közvetítésekre és stúdiófelvételekre egyaránt. Ugyanakkor sem méreteivel, sem repertoárjával nem akar a szomszédos Nemzeti Színház vetélytársa lenni: kamaraooperák, dzsessz, világzene, kamarazene szerepelnek majd műsorán.

A legcsendesebb, Duna-parti oldalon kapott helyet a Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum. A Filharmónia és a Fesztiválszínház szimbiózisával szemben a múzeum erőteljesen leválik a közösségi terekről. Az előcsarnokban recepció, könyvesbolt, kávézó fogadja az érkezőket, és a raktárak, műhelyek is a földszinten kaptak helyet. Az első szint galériája felől hatalmas lampionokkal díszített rendezvényterem keresztül az időszaki kiál-

lításoknak helyet adó termekbe lehet jutni, a második és harmadik emelet pedig a múzeum állandó kiállításainak helyszíne. Belső kialakításában a célszerűség, az áttekinthetőség és a funkcionális rugalmasság volt a legfontosabb törekvés. Letisztult vonalak, alakítható világítómennyezet, a műélvezethez szükséges tágas terek jellemzik termeit. Az első és harmadik kiállítósinten, az épület délkeleti sarkában vannak az interaktív kiállítóterem, ahol a természetes és mesterséges fények ideális aránya mellett a terek változtathatósága is növeli a múzeum funkcionális lehetőségeit. A múzeum új helyén új kiállítással nyitott: *A modernség talánya* válogatást mutat be a párizsi Centre Pompidou gyűjteményéből, emellett a múzeum saját gyűjteményét is új megközelítésben állították ki.

A Fesztiválszínház állandó lakója, a Nemzeti Táncszínház, Román Sándor *Steel – A fém legendája* című produkciójára készül, amelynek premierje a tánc világnapján lesz. A Nemzeti Filharmonikus Zenekar a tervek szerint évente száz napon birtokolja a hangversenyerem és a próbatermet, ahol – Kiss Imre, a Művészetek Palotája Kft. vezetője szerint – világszínvonalú együttesek mellett fellépési és próbalehetőséget kapnak majd kisebb zenekarok és tehetséges zeneakadémisták is. ■

A fotókat a Művészetek Palotájának sajtóirodája bocsájtotta rendelkezésünkre.